

- Technical University of Civil Engineering of Bucharest, ROMANIA (Prof. Iacint Manoliu, Vice Rector, Prof. Ovidiu Ianculescu, Vice Rector, Ass. Prof. Zoia Manolescu, Prof. Nicoleta Radulescu)
 - Technical University of Iasi, ROMANIA (Prof. Adrian Radu)
 - Technical University Cluj-Napoca, ROMANIA (Prof. Traian Onet, Prof. Florian Roman)
 - University Politehnica Timisoara, ROMANIA (Prof. Dan Dubina, Prof. Ioan Boldurean)
 - Οι επικεφαλής των αντιπροσωπειών των διαφόρων εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων που συμμετείχαν, παρουσίασαν τις εμπειρίες τους σχετικά με την αναγνώριση περιόδων

σπουδών των φοιτητών τμημάτων Πολιτικών Μηχανικών σε πανεπιστήμια διαφορετικά από εκείνα στα οποία φοιτούν, και την εμπειρία τους από την κινητικότητα σπουδαστών που συμμετείχαν σε προγράμματα ERASMUS και TEMPUS κατά τα τελευταία χρόνια.

Από το υλικό που συγκεντρώθηκε θα εκδοθεί τεύχος που θα περιλαμβάνει χρήσιμα στοιχεία για τη δραστηριότητα κάθε ιδρύματος στο θέμα της κινητικότητας των σπουδαστών τμημάτων Πολιτικών Μηχανικών στα προγράμματα ERASMUS και TEMPUS, και τις παρατηρήσεις των αρμοδίων σχετικά με το πρόβλημα της αναγνώρισης τμημάτων σπουδών σε ξένα πανεπιστήμια.

Τα συμπεράσματα μπορούν να συνοψιστούν στα εξής: η διάρκεια παραμονής ξένου σπουδαστή θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ένα ακαδημαϊκό έτος, ο σπουδαστής θα παίρνει πλήρη σειρά μαθημάτων με εξετάσεις. Η διδασκαλία στη γλώσσα της χώρας αποτελεί εμπόδιο στους περισσότερους σπουδαστές για να προτιμήσουν χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ισπανία. Υπάρχει έλλειψη νομοθεσίας για την αναγνώριση τμήματος σπουδών σε άλλο εκπαιδευτικό ίδρυμα στο ενδιαμέσο των σπουδών εγγεγραμμένου σπουδαστή σε δεδομένο εκπαιδευτικό ίδρυμα, και η εκπόνηση διπλωματικών εργασιών σε ξένα πανεπιστήμια δεν είναι πάντα επιτυχής για ορισμένους σπουδαστές.

Νέες Εκδόσεις

Πολεοδομικός Σχεδιασμός Για μια βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού Χώρου

του Αθαν. Ι. Αραβαντινού

Με την επιστημονική συμβολή των κ.κ. Θ. Βλαστού, Κ. Γεράρδη, Π. Γετίμη, Δ. Γεωργουλή, Γ. Κοντορούπη, Ε. Κουκλέλη, Θ. Πάντζαρη, Κ. Σερράου, Κ. Χατζημιτίου και Δ. Χριστοφίλου, εκδόθηκε από τις εκδόσεις ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ - Σ. Αθανασόπουλος - Σ. Παπαδάκης και Σία Ε.Ε., το βιβλίο του Καθηγητού Ε.Μ.Π. Αθαν. Ι. Αραβαντινού, με τίτλο «Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού Χώρου» (σχήμα Α4, σελίδες 564, με πλούσια εικονογράφηση και έγχρωμους χάρτες).

Το πολεοδομικό πρόβλημα στην Ελλάδα έχει ως γνωστό ιδιαίτερα οξυνθεί. Παράλληλα εντείνει και άλλα προβλήματα όπως κυκλοφορικά, περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά, κ.λπ. Μια εμβάθυνση στην επίσημη και τεχνική του πολεοδομικού σχεδιασμού έχει ως εκ τούτου σήμερα ιδιαίτερη σημασία και επικαιρότητα.

Το υπόψη βιβλίο προορίζεται για όσους μελετούν το σχεδιασμό του αστικού χώρου, είτε ως σπουδαστές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου και ερευνητές, είτε ως επαγγελματίες μελετητές, ιδιώτες ή στελέχη διοίκησης και οργανισμών (πολεοδόμοι, μηχανικοί, οικονομολόγοι, κοινωνιολόγοι, γεωγράφοι, κ.λπ.). Παράλλη-

λα έχει σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους πολιτικούς, ώστε να αντιληφθούν προβλήματα και δυνατότητες και να συμβάλουν στη χάραξη της αναγκαίας πολεοδομικής πολιτικής. Τέλος, τμήματα του βιβλίου είναι κατανοητά και από το μέσο πολίτη και τους ασχολούμενους με την ενημέρωσή του. Πιστεύεται μάλιστα ότι μέσω της κατάλληλης πληροφόρησης θα διευκολυνθεί και η αναβάθμιση στην πολεοδομική συμπε-

ριφορά του πολίτη που είναι ένα από τα ζητούμενα.

Τα στοιχεία και οι κατευθύνσεις που διατυπώνονται στο βιβλίο εστιάζονται στον ελληνικό χώρο. Όμως μεγάλο μέρος του υλικού, αλλά και ένα σημαντικό μέρος των προτάσεων ξεχύνεται έξω από τα σύνορα της χώρας.

Στην Εισαγωγή (1ο κεφάλαιο) με θέμα την πόλη και την πολεοδομία, παρουσιάζονται οι βασικοί παράγοντες γένεσης και εξέλιξης της πόλης, καθώς και οι στόχοι της πολεοδομίας και οι συσχετίσεις της με τις άλλες επιστήμες και τέχνες.

Στο Μέρος Α (τα θεωρητικά πλαίσια της πολεοδομίας - κεφάλαια 2-5), παρουσιάζονται θέματα σχετικά με τη θεωρία της πολεοδομικής επιστήμης στο διεθνές χώρο. Ειδικότερα, γίνεται μια εισαγωγή στην πολεοδομική θεωρία (κεφάλαιο 2) και αναπτύσσονται οι διάφορες προσεγγίσεις. Ακόμα σχολιάζονται οι θεωρητικές βάσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού (κεφάλαιο 3) και οι συνιστώσες ιδιαίτερα του καθολικού σχεδιασμού. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η διαδικασία μελέτης στη σύγχρονη θεωρητική της έκφραση (κεφάλαιο 4). Εδώ γίνεται σχολιασμός των διαφόρων μερών της μελέτης από τα αναλυτικά μέχρι τη διαμόρφωση

εναλλακτικών λύσεων και την αξιολόγηση και επιλογή σύμφωνα τόσο με τις συνήθεις μεθοδολογίες όσο και τις πιο σύγχρονες. Τέλος, μετά από κριτική των παραπάνω παρουσιάζονται ορισμένες *εναλλακτικές κατευθύνσεις στον πολεοδομικό σχεδιασμό* (κεφάλαιο 5) γνωστές στα αγγλικά ως: Mixed Scanning, Disjointed Incrementalism, Urban Management, Corporate Planning, Participatory Planning, Advocacy Planning, Self-help, Negotiations, Mediations.

Το Μέρος Β (η πολεοδομία στην πράξη - κεφάλαια 6-13), αρχίζει με την παρουσίαση του *θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου* στην Ελλάδα (κεφάλαιο 6). Επεται μια σειρά κεφαλαίων στα οποία παρουσιάζονται τα γνωστά παραδοσιακά πολεοδομικά σχέδια όπως τα *ρυθμιστικά των προηγούμενων δεκαετιών* (κεφάλαιο 7), τα *σχέδια χρήσης εδάφους* και γενικότερα οι κατηγορίες και συσχετίσεις των λειτουργιών στην πόλη (κεφάλαιο 8), τα *ρυθμοτομικά* με τους όρους δόμησης και τον ΓΟΚ (κεφάλαιο 9), καθώς και τα *Σχέδια Γενικής Διάταξης* που οδηγούν στη σύνθεση του αστικού χώρου (Urban Design) (κεφάλαιο 10). Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα Σχέδια που σήμερα ισχύουν στην Ελλάδα (κεφάλαιο 11) όπως τα *γενικά πολεοδομικά σχέδια*, οι *πολεοδομικές μελέτες* (επεκτάσεις ή αναθεωρήσεις), οι *ρυθμίσεις για τις ζώνες οικιστικού ελέγχου* κ.λπ. Σε ξεχωριστό κεφάλαιο αναλύονται τα *ρυθμιστικά σχέδια μητροπολιτικών περιοχών* και ειδικότερα ο *σχεδιασμός της ευρύτερης Αθήνας* (κεφάλαιο 12). Τα τελευταία χρόνια μερικά Δήμοι της Ελλάδας και ειδικότερα της Αθήνας, κάνουν χρήση μιας άλλης κατηγορίας μελετών που συνήθως ονομάζονται «*Μελέτες Πολεοδομικής Αναβάθμισης Γειτονιών*». Παρουσίαση ορισμένων απ' αυτές και παράθεση χαρακτηριστικών σχεδίων γίνεται στο κεφάλαιο 13. Ειδική περίπτωση, η οποία παρουσιάζεται σε περίπτωση, εμφανίζει η έρευνα και πρόταση του Σπουδαστηρίου Πολεοδομικών Ερευνών Ε.Μ.Π. για το *Εμπροστικό Τρίγωνο του κέντρου της Αθήνας*, η οποία σήμερα έχει μπει σε εφαρμογή (Δ/γμα χρήσεων, αλλαγή όρων δόμησης, παρεμβάσεις σε επιμέρους ενότητες, ολική πεζοδρόμηση).

Στο Μέρος Γ (κεφάλαια 14-16) σχολιάζεται η *πολεοδομική διάσταση της κατοικίας*. Αρχικά (κεφάλαιο 14), δίδεται έμφαση στη συγκρότηση της κατοικίας και στις απόψεις για οργάνωσή της σε *γειτονιές*. Αναλύονται εφαρμογές της ιδέας σε άλλες χώρες τα τελευταία 50 χρόνια και παρουσιάζονται οι πρόσφατες προσπάθειες στην Ελλάδα για χωρισμό του αστικού χώρου σε ενότητες διαφόρων μεγεθών. Το κεφάλαιο 15 αναφέρεται στην *οργανωμένη δόμηση κατοικιών*. Αναλύονται τα σχετικά πολεοδομικά και στεγαστικά πρότυπα, ενώ δίδονται τα πλαίσια τιμών τους. Ακόμα, διατυπώνεται μια μεθοδολογία για τη σύνταξη των σχετικών προγραμμάτων οργανωμένης δόμησης. Το κεφάλαιο 16 αναφέρεται στις *αναπλάσεις*. Και εδώ μια σειρά από εφαρμογές στο εξωτερικό βοηθούν στην κατανόηση μεθόδων προς κάλυψη παρόμοιων αναγκών και στην Ελλάδα.

Το Μέρος Δ (κεφάλαιο 17-20), αφιερώνεται στην *κυκλοφορία σε συνάρτηση με την αναγκαιότητα για βιωσιμότητα ή αειφορία (sustainability)*. Αρχικά (κεφάλαιο 17) εξετάζονται η *γένεση και η γεωγραφία των ροών ανθρώπων και πραγμάτων στην πόλη*, καθώς και η μορφή του δικτύου προ της περιόδου του αυτοκινήτου, καθώς και σήμερα. Στη συνέχεια (κεφάλαιο 18) εντοπίζονται οι *επιπτώσεις της σύγχρονης κυκλοφορίας* πάνω στην πόλη. Ακόμα παρουσιάζονται διάφορες διορθωτικές παρεμβάσεις μέσα από το σχεδιασμό και με βάση *νέωτους στόχους και πολιτικές* (κεφάλαιο 19). Σ' αυτές υπάγονται η ιεράρχηση του δικτύου, η στάθμευση, η ενίσχυση της δημόσιας συγκοινωνίας και του ποδηλάτου καθώς και οι *εναλλακτικές χρήσεις* του Ι.Χ. Το κεφάλαιο 20 είναι αφιερωμένο στις *κινήσεις των πεζών* και το σχεδιασμό τους.

Μια σειρά ειδικών τομέων εμφανίζονται στο Μέρος Ε (κεφάλαια 21-23). Ο πρώτος απ' αυτούς είναι η *περιβαλλοντική διάσταση* (κεφάλαιο 21). Μετά από μια συνοπτική παρουσίαση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στις πόλεις του Τρίτου Κόσμου και των αναπτυγμένων χωρών, εντοπίζονται οι βασικές πηγές υποβάθμισης της πόλης, τονίζεται η σημασία των *ελεύθερων χώρων* και γίνεται αναφορά

στις μελέτες *περιβαλλοντικών επιπτώσεων*. Ο επόμενος τομέας (κεφάλαιο 22), είναι τα *δίκτυα τεχνικής υποδομής* στην πόλη. Τονίζεται η ανάγκη για μια «*έξυπνη*» πόλη και παρουσιάζονται τα δίκτυα και οι καινοτομίες - για περιβαλλοντικούς - τεχνοοικονομικούς λόγους - που εφαρμόζονται σ' αυτά (ύδρευση, ηλεκτρισμός, τηλεπικοινωνίες, φυσικό αέριο, τηλεθέρμανση πνευματικό ταχυδρομείο, σκουπίδια νέοι τύποι δικτύων, κ.λπ.). Ένας άλλος τομέας είναι η *ένταξη της πληροφορικής στο σχεδιασμό του χώρου* (κεφάλαιο 23). Εδώ τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS), η ψηφιακή χαρτογραφική και σχεδιαστική πληροφορία καθώς και ο ρόλος της βάσης δεδομένων.

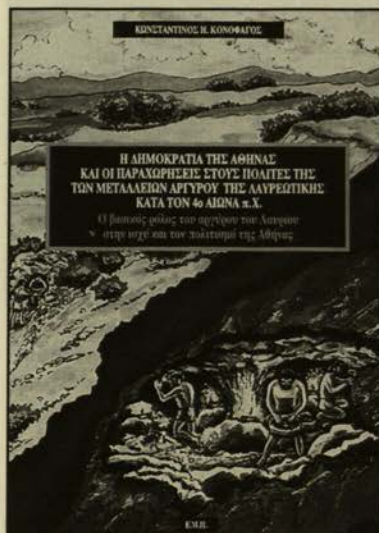
Ο *Επίλογος* του βιβλίου (κεφάλαιο 24), εστιάζεται στις *ανησυχίες* και τα *σημερινά διλήμματα των πολεοδόμων*, γιατί πολλά «*δεδομένα*» δεν είναι πια σταθερά. Οι πρόσφατες πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις έχουν αυξήσει την κινητικότητα του πληθυσμού ανά την υφήλιο (μετανάστες, εποχικά μετακινούμενοι για εργασία ή τουρισμό), ενώ η ανεργία και το κλείσιμο εργοστασίων αλλάζουν την απασχόληση, αλλά και τις χρήσεις στην πόλη. Μια σειρά μεγάλων προγραμμάτων προσαρμόζονται προς τις νέες απαιτήσεις, αλλά κατά διαφορετικούς τρόπους. Ειδικότερα στις μέχρι προ ολίγου βιομηχανικές πόλεις της Ευρώπης συναντάμε περιπτώσεις *επανάχρησης ή κατεδάφισης* των κλειστών σήμερα βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κατασκευής απ' αρχής νέων κτιρίων για νέες χρήσεις. Υπάρχει τέλος η άποψη της *διατήρησης χωρίς την ένταξη νέων χρήσεων*, αλλά με *μουσειακό προσορισμό* και *τονισμό των δραστηριοτήτων του 20ού αιώνα*.

Το βιβλίο συμπληρώνεται από έναν εκτεταμένο Βιβλιογραφικό Κατάλογο ελληνικών και ξένων πηγών και σχετικών δημοσιεύσεων.

Ο μεγάλος αριθμός των ειδικών που συνεργάστηκαν στη συγγραφή και στην προσφορά στοιχείων καταδεικνύει την ανάγκη για *διεπιστημονικότητα* στη θεώρηση του σύνθετου και επίκαιρου αυτού αντικείμενου.

Η Δημοκρατία της Αθήνας και οι παραχωρήσεις στους Πολίτες της των Μεταλλείων Αργύρου της Λαυρεωτικής κατά τον 4ο αιώνα π.Χ.

του Κων/νου Κονοφάγου

Με τη γενική επιμέλεια της αρχαιολόγου, Επίκουρης Καθηγήτριας Ε.Μ.Π. Κωνσταντίνης Τσάμου, εκδόθηκε το βιβλίο του Κωνσταντίνου Κονοφάγου με τίτλο «Η Δημοκρατία της Αθήνας και οι παραχωρήσεις στους Πολίτες της, των Μεταλλείων Αργύρου της Λαυρεωτικής κατά τον 4ο αιώνα π.Χ.» και υπότιτλο «Ο βασικός ρόλος του Αργύρου του Λαυρίου στην ισχύ και στον Πολιτισμό της Αθήνας».

Στο προλογικό σημείωμα της έκδοσης, η έχουσα τη γενική επιμέλεια, κ. Κ. Τσάμου αναφέρει:

Το έτος 1988 ο Κωνσταντίνος Κονοφάγος εκδίδει το τελευταίο του έργο με τίτλο «Η Δημοκρατία της Αθήνας και οι παραχωρήσεις στους πολίτες της, των Μεταλλείων αργύρου της Λαυρεωτικής, κατά τον 4ο π.Χ. αιώνα».

Το 1996 το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, σε ένδειξη τιμής προς τον Κωνσταντίνο Κονοφάγο, για όσα προσέφερε στο Ίδρυμα, ανέλαβε τη δαπάνη μιας νέας πληρέστερης έκδοσης αυτού του βιβλίου.

Η νέα έκδοση περιλαμβάνει τις παρατηρήσεις που είχε κάνει ο Κ. Κονοφάγος, μετά την 31-3-1988 καθώς και καινούργια επιχειρήματά του, σχετικά με το θέμα των παραχωρήσεων μεταλλείων στο Αρχαίο Λαύριο. Τις σημειώσεις του αυτές και την εκλεφρασμένη επιθυμία του να πραγματοποιηθεί η έκδοση αυτή από το Ε.Μ.Π. είχε εμπιστευθεί σ' εμάς.

Ο συγγραφέας, λάτρης του αρχαίου πολιτισμού, ερευνητής της αρχαίας μεταλλευτικής και μεταλλουργίας που

ανέπτυξαν οι αρχαίοι Αθηναίοι στο Λαύριο, στο τελευταίο του έργο μελετά το Αρχαίο Λαύριο από πλευράς οικονομικής απόδοσης και ερευνά το θέμα των παραχωρήσεων του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης των μεταλλείων αργύρου σε Αθηναίους πολίτες ή εταιρείες πολιτών.

Από τη μελέτη αυτή διαφαίνεται καθαρά η μεγάλη οικονομική σημασία του Λαυρίου στην ισχύ, στον πολιτισμό και στη δράση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Η πρωτοτυπία της εργασίας αυτής, εκτός των άλλων, έγκειται και στον τρόπο της παρουσίασής της.

Ο συγγραφέας, για να δώσει τα νέα συμπεράσματα, στα οποία κατέληξε για τις παραχωρήσεις, χρησιμοποιεί το αρχαίο τέχνασμα του διαλόγου. Το

πρώτο μέρος της μελέτης, δίδεται σε μορφή διαλόγου μεταξύ του συγγραφέα και ενός δημοσιογράφου. Μέσα από το διάλογο βγαίνουν τα συμπεράσματα του συγγραφέα για τις παραχωρήσεις.

Ο Κ. Κονοφάγος στο βιβλίο του αυτό δίνει νέα στοιχεία για τις κατηγορίες των παραχωρήσεων, βάσει της χρονικής διάρκειας της ενοικιάσεως. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την εκτεταμένη εμπειρία του πάνω σε θέματα παραχωρήσεων - νομοθετικά και πρακτικά - για έρευνα και εκμετάλλευση κοιτασμάτων στον Μεταλλευτικό και Πετρελαϊκό τομέα.

- Εξηγεί τις τιμές ενοικιάσεως που είναι χαραγμένες σε αρχαίες επιγραφές της Αγοράς των Αθηνών.

- Υπολογίζει τα κέρδη που αποκομίζουν οι μεταλλειοκτίτες από την εκμετάλλευση των μεταλλείων και το συνολικό οικονομικό όφελος του κράτους.

- Αναλύει και αποδεικνύει ότι ο άργυρος του Λαυρίου υπήρξε ένας σπουδαίος παράγοντας για την οικονομία της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, διευκρινίζοντας ταυτόχρονα ότι το ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα του ελεύθερου πολίτη, τον 5ο π.Χ. αιώνα, ξεπερνούσε τα 1.700 σημερινά δολάρια.

- Το τελευταίο βιβλίο του Κωνσταντίνου Κονοφάγου, αναμφίβολα εμπλουτίζει τις γνώσεις μας για την οικονομία της περιόδου εκείνης, αποδεικνύοντας ότι η οικονομική δύναμη συνέβαλε τα μέγιστα στην ακμή της Αθηναϊκής Δημοκρατίας και οδήγησε στο «εκρηκτικό» φαινόμενο, που οι Ευρωπαίοι διανοητές ονόμασαν «το Ελληνικό θαύμα».

Αφιέρωματα μνήμης

Στον Γιάννη Παπαγεωργάκη

Λίγες μέρες μετά την ονομαστική του εορτή, έφυγε ξαφνικά από κοντά μας ο ομότιμος καθηγητής Γιάννης Παπαγεωργάκης, ένας άνθρωπος που κατά κοινή ομολογία διακρινόταν για το

ήθος του και το πάθος του για την επιστήμη, την αγάπη του για τους σπουδαστές και την εργατικότητα του.

Ο Γιάννης Παπαγεωργάκης γεννήθηκε το 1926 στο Κορωπί Αττικής. Το

1952 παίρνει το πτυχίο Φυσικογνωσίας και Γεωγραφίας του Παν/μίου Αθηνών και αποκτά την πρώτη του επαφή με το ΕΜΠ ως άμισθος επιμελητής στην τότε έδρα Ορυκτολογίας - Πετρογραφίας -